

FAV172 Metody dokumentárního filmu: podrobný program a hosté (jaro 2017)

13. 4. / 10:50-14:00

Střihový film, host: Jan Šikl

Dialogická přednáška o kreativní práci s cizím materiálem, který může být převzatý ze známých anebo i neznámých zdrojů. Konkrétní příklad patří do skupiny střihových kompilací z rodinných filmů. Analyzovaný film *Nízký let* českého režiséra Jana Šikla je poutavým vyprávěním o životě rodiny armádního letce. Kromě autorského přístupu ke kompilaci, s citlivostí vůči původní výpovědní hodnotě rodinných archivů, snímek ukazuje možnost prostřednictvím soukromých dějin nabídnout jiný pohled na dějiny velké, celospolečenské. V úvodu pohovoříme i o historických specifikách amatérské rodinné kinematografie.

Jan Šikl studoval na FAMU dokumentární tvorbu. Po absolvování v roce 1984 pracoval jako režisér v Krátkém filmu Praha. Během období pěti let vytvořil pět dokumentárních filmů a třináct zakázkových filmů. Od roku 1991 pracuje ve vlastní firmě Pragafilm, kde realizuje své filmy. Dlouhodobě se věnuje sběru a archivaci rodinných filmů, z nichž postupně sestavil střihový cyklus *Soukromé století*. Pro potřeby projektu založil Archiv soukromé filmové historie, kde shromáždil velké množství materiálu (aktuálně stovky hodin). Filmy z cyklu *Soukromé století* byly uvedeny na řadě mezinárodních festivalů (mj. i v Museum of Modern Art v New Yorku) a získaly řadu filmových cen (např. Cena Pavla Kouteckého, Cena pro nejlepší český dokument MFDF Jihlava, Trilobit, Elsa ad.).

20. 4. / 10:50-14:00

Inscenace v dokumentu, host: Peter Kerekes

Film *Jak se vaří dějiny* slovenského režiséra Petra Kerekese je vyprávěním o válečných konfliktech od 2. světové války po válku v Čečensku skrze příběhy armádních kuchařů, jejich postoje, příběhy a recepty. Poetický film vychází z rozsáhlého výzkumu, který předcházela natáčení, a pracuje s inscenovanými situacemi, v nichž reální kuchaři vypovídají o svých autentických zkušenostech. V úvodu a rozpravě se budeme věnovat různým podobám inscenování v dokumentárním filmu, které může představovat pouze dílčí zásahy režiséra do jednotlivých situací, avšak může také na základě faktů a výzkumu vytvářet scénář, ztvárňovaný reálnými postavami, anebo i herci (v případě žánru dokudrama). Konkrétní příklad ukazuje přístup s transparentními zásahy režiséra do instalace scén a situací, v nichž však vystupují autentické postavy a děj je podmíněn věcnou přesností vycházející z precizní fáze vývoje filmu.

Peter Kerekes studoval v letech 1991 - 1998 filmovou režii na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě, kde posléze stejnou látku přednášel a spolu s režisérem Dušanem Hanákem se podílel na založení ateliéru hraného a dokumentárního filmu. Ačkoliv chtěl původně dělat hranou režii a také ji vystudoval, hned od jeho prvního dokumentu o slovenském básníkovi Eriku Grochovi *Človek o knihe, kniha o človeku* (1994) u něj převážil zájem o tuto formu filmového vyjadřování. Záhy následovaly dokumentární snímky *Ladomírske morytáty a legendy* (1998), *66 sezón* (2003), *Jak se vaří dějiny* (2008) a *Sametový terorist* (2013). V roce 2010 natočil pro Českou televizi seriál *Co by bylo kdyby*. Jedním z jeho posledních dokumentů je snímek *Svatba a rozvod z rozumu* (2013), který vznikl v rámci česko-slovenského koprodukčního projektu Colnica/Celnice.

Jak se vaří dějiny (2009) je celovečerní dokument Petra Kerekese natočený v mezinárodní rakousko-česko-slovenské koprodukci. Snímek byl oceněn na mnoha mezinárodních festivalech (HotDocs, DOK.Leipzig) a nominován na prestižní Evropskou cenu Arte 2009. Hrdiny filmu jsou vojenští kuchaři a kuchařky z různých částí Evropy, kteří bojovali s každodenní nutností nasycit tisíce vojáků.

27. 4. termín zrušen

4. 5. / 10:50-14:00

Angažovaný film, host: Martin Mareček

Lekce pojednává o dokumentárním filmu jako nástroji předkládání a obhajoby jasně komunikovaných stanovisek a náhledů na společenská témata. Konkrétní příklad *Pod sluncem tma* (2011) ukazuje křehká dobrodružství dvou českých rozvojových expertů v zambijské osadě, kterou elektrifikovali solárními panely. Precizní a vizuálně poutavá sonda se stala nejúspěšnějším českým dokumentárním filmem roku 2011. Vyhrála tři ceny na MFDF v Jihlavě, obdržela Cenu české filmové kritiky, Českého Iva, Trilobit FITES i Cenu Asociace českých filmových klubů.

Martin Mareček je režisér, dokumentarista a filmový pedagog. V roli dramaturga se podílí na řadě dokumentárních filmů českých a slovenských kolegů. Vystudoval Katedru dokumentární tvorby FAMU, na které od roku 2003 vede realizační dílnu. Byl u zrodu několika společenských aktivit – Letokruh, Jednotka, Auto*Mat – a působil i jako hudebník. Je jedním z nejvýznamnějších českých filmových tvůrců současné generace a jeho filmům se pravidelně dostává uznání a ocenění na mezinárodních filmových festivalech. Absolventský snímek *Hry prachu* (2001) zachycuje souhry událostí okolo pražského zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky. Díky bezprostřednímu vhledu do globálních dějů na lokálním hřišti se stal Nejlepším českým dokumentem na MFDF v Jihlavě, obdržel tu i Cenu diváků a další ocenění v zahraničí. *Zdroj* (2005) je napínavou analýzou souvislostí těžby ropy v Ázerbájdžánu, která měla i zpětný vliv na napravení majetkových vztahů při stavbě ropovodu BTC. *Zdroj* získal přes dvacet mezinárodních ocenění a v kaspickém regionu funguje jako dokumentární samizdat. *Auto*Mat* (2009), film gesto/ film akce, projekt překračující hranice jednoho média. Osobní příběh aktivity pro zdravější a živější město, která se z malé a poetické iniciativy postupně stává zavedenou pražskou organizací. *Auto*Mat* byl v roce 2010 v internetovém hlasování České televize a MFDF Jihlava vyhlášen za Dokumentární film desetiletí a soutěžil i na prestižním japonském festivalu v Jamagatě.

11. 5. / mimořádně 9:10-12:00

Vizuální antropologie, host: Martin Ryšavý

V dialogu se zaměříme na průzkumy jiných kultur a jejich zvyklostí. Konkrétní příklad ukazuje možnost komplexního pojednání o univerzálním tématu. Analyzovaný film *Slepý gulliver* pracuje s filmovým médiem jako analogií lidské mysli. Tvůrce ho používá nejen k uspořádání vzpomínek, ale také jako nástroj zkoumání vnímání. Ve filmu se prolínají záběry z návštěv na Ukrajině a v Rusku, monolog ruského vykladače karet o tarotu a režisérovo oční vyšetření. Pomocí ostření buduje paralelu mezi kamerou a zrakovým orgánem, stříhem zase vzniká pavučina asociací, v níž se proplétají osobní vzpomínky a postřehy s veřejnými politickými i společenskými událostmi. *Slepý Gulliver* (2016) je film o hledání perspektivy na společenské otázky, zobrazení jiné kultury, ale i možnosti filmového vidění. Spisovatel, scénárista a režisér Martin Ryšavý je držitelem Magnesie Litery za knihy *Cesty na Sibiř* (2008) a *Vrač* (2010), je zároveň výrazný dokumentarista. Jeho filmy stojí na pomezí osobní autorské výpovědi a zájmu o odlišné kultury. Sibiři je věnován film *Afoňka už nechce pást soby* (2004), Jakutsku *Malupien, Olšový spas* (2008) a v Podkrušnohoří se odehrává částečně inscenovaný snímek *Na vodě* (2015).

18. 5. / 10:50-14:00

Filmový esej, host: Lucie Králová

Tvorba režisérky Lucie Králové je příkladem tohoto výsostného přístupu v dokumentární kinematografii. Lekce představuje komplexní kinematografickou praxi esejistického přístupu k zobrazení reality. Eseje jsou vrstevnaté výpovědi o hlubších tématech, kombinující ve své zpravidla argumentativní stavbě perspektivy veřejné a osobní, často s filozofickými či sebereflexivními

rovinami. Konkrétní příklad pojednává celospolečenské téma skrze různé pohledy, které jsou díky jeho citlivé dramaturgické stavbě názorně čitelné.

Režisérka a dramaturgyně Lucie Králová vystudovala humanitní vědy na Univerzitě Karlově a katedru dokumentární tvorby na FAMU, absolvovala studijní pobyt na Sardinii. Od roku 1999 točí autorské filmy, spolupracuje jako režisérka a scenáristka s nezávislými filmovými společnostmi a Českou televizí. Mimo to se věnuje i pedagogické činnosti na různých vysokých školách. Za své filmy byla mnohokrát oceněna. Například získala dvakrát cenu za nejlepší český dokumentární film roku na MFDF Ji.hlava (*Zlopověstné dítě* (2003), *Prodáno* (2005)) nebo Křišťálový glóbus na MFF Karlovy Vary (*Ztracená dovolená* (2007)).

Prodáno: Praha, Hradčany. Dům ze 16. století, který přímo sousedí s Ministerstvem zahraničí, je jako jeden z mála v této lokalitě ještě obývaný původními nájemníky. Jeho majitel se jej ale rozhodl prodat a všichni obyvatelé domu, včetně režisérky filmu, budou vystěhováni - po rekonstrukci bude dům sloužit jako luxusní hotelové bydlení, případně v něm budou byty pro eurokomisaře. Dokument 'Prodáno' konzervuje mezičas nejistoty v období před očekávaným stěhováním, s nímž se každý z nájemníků vyrovnává jinak. Tajemný majitel domu, pan Hulicius, emigroval po komunistickém převratu do západního Německa, kde v sedmdesátých letech účinkoval v instruktážním filmu o vlasových implantátech. Tento unikátní filmový materiál je součástí filmu *Prodáno*: tragédie jednoho domu - tragikomedie jedné hlavy.

Anatomie Bezvěrova: V období velkých protestů proti církevním restitucím a spektakulární národní svatováclavské mše se ocitáme ve vesnici Bezvěrov, v jejíž blízkosti stojí televizní vysílač a trapistický klášter. Proč nikdo z místních myslivců nestřelí albína, čemu věří paní hostinská, která se setkala s Ježíšem, a čemu pán, který na silnici nafilmoval ducha? Bezvěrov se ve filmu stává sociologickým vzorkem české společnosti, kde víra rozhodně není vyřízené téma. Překvapivý pohled na její možné podoby nabízí i bývalý ateista a člen Akademie věd ČR, který pracuje na vědeckém důkazu boží existence.